

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING IQTISODIY VA IJTIMOIIY SAMARADORLIGI

Yusupov Dilmurod Farxodovich

Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish, yashil investitsiyalar, bandlik va institutsional islohotlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ilmiy asosda yoritilgan. Rasmiy statistik ma'lumotlar asosida energiya tarkibi, investitsiya oqimlari va bandlik ko'rsatkichlaridagi o'zgarishlar baholanadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot O'zbekiston uchun nafaqat ekologik barqarorlik, balki uzoq muddatli iqtisodiy o'sish va ijtimoiy farovonlik manbai hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Yashil iqtisodiyot, O'zbekiston, qayta tiklanuvchi energiya, yashil investitsiyalar, barqaror rivojlanish

So'nggi yillarda O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Iqlim o'zgarishi, suv resurslarining cheklanganligi va energiya xavfsizligi muammolari iqtisodiy rivojlanishning yangi modelini shakllantirish zaruratini yuzaga keltirdi. Ushbu modelda iqtisodiy samaradorlik ekologik barqarorlik va ijtimoiy mas'uliyat bilan uyg'unlashadi.

O'zbekiston energetika tizimida sezilarli tarkibiy o'zgarishlar kuzatilmoqda. 2023-yil holatiga ko'ra, mamlakatda elektr energiyasi ishlab chiqarishning qariyb 10 foizi qayta tiklanuvchi manbalar hissasiga to'g'ri kelgan bo'lib, 2030-yilga borib bu ko'rsatkichni 25–30 foizga yetkazish rejalashtirilgan. Quyosh va shamol elektr stansiyalariga yo'naltirilgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi 2020–2024 yillarda bir necha barobarga oshdi.

Jadval 1. O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya loyihalari

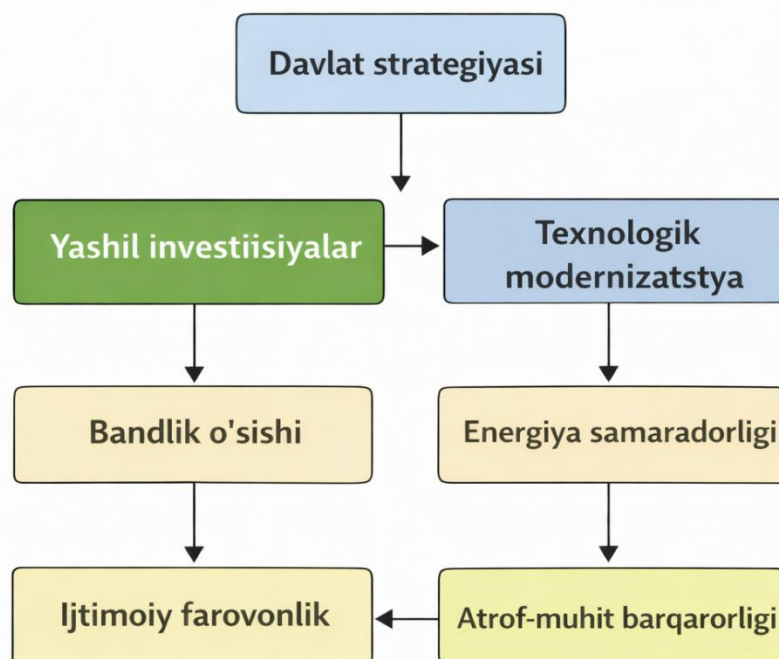
Ko'rsatkich	2020	2022	2024
QTE quvvati (MW)	800	1 700	3 200
Yashil investitsiyalar (mlrd AQSh dollari)	0.8	2.1	5.3
Yaratilgan ish o'rinlari (ming)	12	25	47

Ushbu ko'rsatkichlar yashil iqtisodiyotning bandlik va investitsion jozibadorlikka bevosita ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Ijtimoiy nuqtayi nazardan, yashil iqtisodiyot aholining hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Qayta tiklanuvchi energiya loyihalari, ayniqsa, qishloq hududlarida yangi ish o'rinlarini yaratib, hududlararo iqtisodiy tafovutlarni qisqartirish imkonini

bermoqda. Shu bilan birga, energiya samaradorligini oshirish orqali uy xo'jaliklarining energiya xarajatlari kamaymoqda.

2-rasm. O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tishning institutsional mexanizmi

Mazkur konseptual diagramma yashil iqtisodiyotning iqtisodiy va ijtimoiy omillarni yagona tizimda bog'lashini ifodalaydi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish iqtisodiy o'sishning yangi manbalarini shakllantirmoqda. Samarali davlat siyosati, institutsional islohotlar va xalqaro hamkorlik sharoitida yashil rivojlanish modeli mamlakatning uzoq muddatli raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Braga, J. P., & Ernst, E. (2023). Financing the green transition. The role of macro-economic policies in ensuring a just transition. *Frontiers in Climate*, 5. <https://doi.org/10.3389/fclim.2023.1192706>
2. Tang, D., & Solangi, Y. A. (2023). Fostering a Sustainable Energy Future to Combat Climate Change: EESG Impacts of Green Economy Transitions. *Processes*, 11(5), 1548. <https://doi.org/10.3390/pr11051548>
3. Yan, S., Wang, J., & Wu, L. (2024). Dynamics of green transition based on stock-flow consistent model considering compound risks. *Economic Analysis and Policy*, 82, 530–553. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2024.03.023>

4. Radi, D., & Westerhoff, F. (2024). The green transition of firms: The role of evolutionary competition, adjustment costs, transition risk, and green technology progress (Version 1). arXiv. <https://doi.org/10.48550/ARXIV.2410.20379>
5. Bobojonova, M. J. (2025). GREEN ECONOMY AND ITS DEVELOPMENT STATUS. SHOKH LIBRARY.
6. Bobojonova, M. J., & Naimova, N. A. (2024). A NEW FORM OF OUTSOURCING IN ENSURING SELF-EMPLOYMENT OF THE POPULATION.
7. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). MANAGEMENT AND ORGANIZATION OF PRODUCTION IN THE CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.
8. Bobojonova, M. (2025). PRICES LEVELS IN THE GREEN ECONOMY AND THEIR APPLICATION. Journal of Applied Science and Social Science, 1 (1), 109-117.
9. Bobojonova, M. J. (2025). PROMISING WAYS OF SUSTAINABLE TOURISM DEVELOPMENT IN THE POST-PANDEMIC PERIOD. ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION, 1 (4), 284-291.